

ברכת כוהנים

כֹּהֵן תְּבָרְכֵנוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמֹר לָהֶם :

יְבָרְכֶךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ :

יָאֵר ה' פְּנֵינוּ אֱלֹהֵי וַיְחַנְּךָ :

יִשְׂאֵה ה' פְּנֵינוּ אֱלֹהֵי וְיִשֶׁם לָךְ שְׁלוֹם :

וְשָׂמוּ אֶת שְׁמֵי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנִי אֲבָרְכֶם : (במדבר ו כג-כז).¹

"כה תברכו את בני ישראל אמור להם"

"הנה מיטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה" - ר' ביבי בשם רבי אלעזר בר' יוסי פתר קרייה² בברכת כהנים :
 "הנה מטתו" - הנה מטותיו ושבתיו ... "שלשלמה" - של מלך שהשלום שלו. "ששים גבורים סביב לה" - אלו
 ששים אותיות שבברכת כהנים. "מגבורי ישראל" - שהם מגברין את ישראל". "כלם אחוזי חרב", אמר ר' עזריה
 דברים מבורכין בגבורה : יברכך ה', יאר ה', ישא ה'. "מלומדי מלחמה" - שהם נלחמים בכל מיני פורעניות שיש
 בעולם. "איש חרבו על ירכו מפחד בלילות" - שאפילו אדם רואה בחלומו חרב מחתכת בירכו, מה יעשה? ילך
 לבית הכנסת ויקרא קריאת שמע ויתפלל תפילתו וישמע ברכת כהנים ויענה אחריהם אמן ואין דבר רע מזיקו.
 לפיכך מזהיר את בני אהרן ואומר להם : "כה תברכו את בני ישראל". (שיר השירים רבה (וילנא) פרשה ג א,
 דונסקי ג יא).³

"הנה זה עומד אחר כתלנו" (שיר השירים ב ט) - אחר כתלי בתי כנסיות ובתי מדרשות. "משגיח מן החלונות"
 (שם) - מבין כתיפות של כהנים. "מציץ מן החרכים" (שם) - מבין אצבעותיהם של כהנים. "ענה דודי ואמר לי"
 (שם פסוק י הסמוך) - מה אמר לי? "יברכך ה' וישמרך" (פסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) פרשה ה ד"ה ד"א דומה
 דודי).⁴

"יברכך ה' וישמרך" - עם הברכה שמירה

"יברכך" - בנינים. "וישמרך" - בבנות, שהבנות צריכות שמירה.⁵

"יברכך" - בעושר ו"וישמרך" - שתעשה ממנו מצוות.⁶

"יברכך ה' " - בנכסך ו"וישמרך" - בגופך.⁷

¹ כבר הארכנו לדון "סביב" ברכת כהנים: מי מברך, כיצד מברכים וכו', בדברינו [כה תברכו את בני ישראל](#) בפרשה זו. הפעם נבקש
 להתמקד בדרשות על הברכות עצמן: יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחונך, ישא ה' פניו אליך וכו'. נשתדל למעט בהערות
 שוליים ולהתבסס מהמדרשים עצמם. וכל מקום שלא ציינו את מקור המדרש, הוא לקוח ממדרש [במדבר רבה סימן יא](#) בפרשתנו.

² פתר המקרא, פרש הפסוק.

³ ברכת כהנים נהגה בגבולים, היינו מחוץ לירושלים ולמקדש, כבר בזמן הבית (אבל לא באמירה בשם המפורש), ראה דברינו [בכל
 המקום אשר אזכיר את שמי](#) בפרשת יתרו). אבל בימינו היא העבודה היחידה שיכולה לקשר ישירות את התפילה בבית הכנסת עם
 עבודת בית המקדש.

⁴ ראה במדבר רבה יא ב בפרשתנו: "משגיח מן החלונות - בשעה שאמר הקב"ה לאהרן ולבניו: כה תברכו את בני ישראל, אמרו ישראל
 לפני הקב"ה: ריבון העולמים, לכהנים אתה אומר שיברכו אותנו? אין אנו צריכים אלא לברכותיך ולהיותינו מתברכים מפך, זהו
 שכתוב: השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל (דברים כו טו). אמר להם הקב"ה: אף על פי שאמרתי לכהנים,
 שיהיו מברכים אתכם, עמהם אני עומד ומברך אתכם. לפיכך הכהנים פורשים את כפיהם, לומר: שהקב"ה עומד אחרינו. ולכך הוא
 אומר: משגיח מן החלונות - מבין כתפותיהם של כהנים, מציץ מן החרכים - מבין אצבעותיהם של כהנים. ענה דודי ואמר ל' - "ואני
 אברכם". ואכן, מה הברכה הראשונה שאומרים הכהנים: "יברכך ה' וישמרך".

⁵ כרגש הטבעי של כל הורה. אך ראה גישה שונה בגמרא יבמות קטו ע"א: "אישה - כלי זיינה עליה" שבנסיבות קשות, נשים יודעות
 לשמור על עצמן יותר טוב מגברים.

⁶ דרשות רבות נאמרו על הקשר בין עושר וממון לצדקה, ומכולן קפצה לנו זו שבמסכת דרך ארץ פרק ג הלכה ג: "ואם זכית לממון,
 עשה ממנו צדקה, עד שהוא בידך ... שכנפים יש לו ובשמים פורח, שנאמר: התעיף עיניך בו ואיננו".

⁷ הבטחת הקב"ה "וישמרך" איננה פותרת כמובן את האדם מחיוב שמירה על גופו, ראה דברינו [ונשמרתם מאד לנפשתיכם](#) בפרשת
 ואתחנן. וגם הנכסים צריכים שמירה שהרי "מרבם נכסים מרבה דאגה". וכנזכר להלן במדרש במדבר רבה: "יברכך ה' בעושר וישמרך
 מן הלסטים" (ראה סיפורי שודדי הדרכים שם). ובספרי (פיסקא מ): "יברכך ה' בנכסים וישמרך בנכסים". הנכסים מתברכים וצריכים
 שמירה. אולי במיוחד לצדיקים שחביב עליהם ממוןם יותר מגופם (חולין צא ע"א) ואולי גם במשמעות שאדם לא ישעבד עצמו
 לנכסיו: יברכך שירבו נכסך וישמרך מלהשתעבד לרכושנות. ולעיל: וישמרך בעושר וישמרך במצוות צדקה.

רבי יצחק אומר: והלוא אם מבורכים הם שמורים ואם שמורים הם מבורכים! אלא מה תלמוד לומר "וישמרך"? - מיצר הרע שלא יוציאך מן העולם.⁸

"יברכך ה' – בברכה המפורשת בתורה: "ברוך תהיה מכל העמים" (דברים ז יד), "ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה ... ברוך טנאך ומשאריתך ... ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך" – "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך" (דברים כח).⁹

"יאר ה' פניו אליך ויחונך" - יתן לך מאור פנים

"יאר ה' פניו אליך" - יתן לך מאור פנים.¹⁰ ר' נתן אומר זה מאור השכינה (ספרי פיסקא מא).¹¹

"יאר ה' פניו אליך" – יתן לך מאור עיניים ... שיביט בך בפנים מאירות ולא בפנים זעומות.¹²

"יאר" – זה מאור התורה.¹³ שיאיר עיניך בתורה ויתן לך בנים בני תורה.¹⁴

"ויחונך" - הרי הם מבורכים ושמורים ושכינה ביניהם. ומנין אף חנונים בדעת ובבינה? תלמוד לומר: "ויחונך"

– כמו שאנו מתפללים: "אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה".¹⁵

"ויחונך" - יתן בכס דעת שתהיו חוננים זה את זה ומרחמים זה את זה, כענין שנאמר: "וַיִּתֵּן לְךָ רַחֲמִים וְרַחֲמָךְ

וְהַרְפָּךְ פְּאֶשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתָּיִךְ" (דברים יג יח).¹⁶

"ויחונך" - שנה רבי חייא הגדול: יחנה ה' אצלך.¹⁷

דבר אחר; "ויחונך" - יתן חנו עליך בכל מקום שאתה הולך, שנאמר: "ותשא חן וחסד לפניו" (אסתר ב יז).

(מדרש תנחומא (בובר) פרשת נשא סימן יח).¹⁸

⁸ האדם מצווה להתמודד בעצמו עם יצר הרע. ראה תנחומא בראשית סימן ז: "ואם תאמר אין אדם יכול לשמור את עצמו! אמר הקב"ה: אתה עשית אותו רע. למה תינוק היית ולא חטאת, נתגדלת וחטאת? וכמה דברים קשים יש בעולם יותר מיצר הרע ומרים ממנו ואתם ממתקין אותן. אין לך מן התורמוס ואתה שוקד לשלוק ולהמתיקו במים עד שהוא נעשה מתוק וכן חרדל וצלף ודברים הרבה". ראה מדרש זה שם במלואו. כך בתנחומא, אבל המדרש שלנו סבור שקצת סייעתא דשמיא ושמירה מלמעלה במלחמה ביצר הרע, לא זיקון.

⁹ אם איננו טועים, הביטוי "ברכה המשולשת" המשמש כינוי לברכת כהנים, מקורו בסיפור ר' עמרם גאון. אם נחבר את שני הביטויים נקבל כך: ברכנו בברכה המשולשת, ברכת כהנים בספר במדבר שבה נאמר "יברכך" אשר מתפרשת בספר דברים. "ונלמוד ברכה שתומה ממפורשת" (בראשית רבתי, יח). ובאשר ל"השיגוך" ראה דברינו [והשיגוך מלא והשיגוך חסר](#) בפרשת כי תבוא.

¹⁰ ולשבת יש מאור פנים מיוחד: "לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת, כמו שהוא בשבת" (בראשית רבה יא ב).

¹¹ ובמדרש הגדול (נשא ו): "יאר ה' פניו אליך – יגן עליך ממאור השכינה". קרבה גדולה מדי איננה מאור כי אם "אש אוכלה" (דברים ד כד). ראה מדרש תהלים להלן שדוד אומר אל תסתכל בנו בחמה אלא במאור פנים.

¹² ראה מכלתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דויסע פרשה ב: "ובוקר וראיתם את כבוד ה', מכאן אתה למד שבפנים מאירות ניתן המן לישראל. השלו ששאלו אותו ממלא מעים ניתן להם בפנים חשכות, אבל המן ששאלו אותו כהלכה ניתן להם בפנים מאירות". הבטת הפנים של הקב"ה באדם היא תוצאה של האופן בו הוא שואל ומבקש. ראה גם המשל על האריס שיודע לבקש כהלכה (הוא דוד המלך בעל תהלים) מול האריס שמבקש שלא כהוגן, בדברינו [יודעים לרצות את בוראם](#) ביום הכיפורים.

¹³ ראה מדרשים על הפסוק "חכמת אדם תאיר פניו" (קהלת ח א), כגון ירושלמי פסחים פרק י הלכה א (שבת פרק ח הלכה א) על השפעת שתיית ארבע כוסות של ליל הסדר על פניהם של חכמים; ובהם רבי יהודה בן רבי אילעאי, שפגשה אותו מטרונה וראתה שפניו מאירות ואמרה לו: סבא סבא, אחד משלושה יש כך: או שתוי (שיכור) אתה, או מלוה ברבית, או מגדל חזירין. והוא עונה לה בניזיפה שאין בו אחד מכל אלה אלא תורתו ולימודו הם שמאירים את פניו, ככתוב: "חכמת אדם תאיר פניו". ושם גם תלמידי רבי יוחנן שרואים את רבי אבהו שבא לטבריה (מן הסתם מקיסריה עירו) ופניו נוהרים, והם באים לספר לר' יוחנן רבם שרבי אבהו מצא אוצר. ור' יונן עונה להם שאולי שמע ר' אבהו 'תורה חדשה'. ואכן, כשבא ר' אבהו לפני ר' יוחנן שאל אותו מה התורה החדשה ששמע והוא ענה לו: תוספתא עתיקתא. וקרא עליו: "חכמת אדם תאיר פניו". ראה מקבילה בקהלת רבה ח ד.

¹⁴ על דרך הסמלית, בנים העוסקים בתורה ובחכמה הם האור שבבית. ראה לשון תנחומא (בובר) נשא יח: "יאר ה' פניו אליך - יעמיד ממך בנים בני תורה", מה שמסמל עוד יותר את הנר שעומד במרכז החדש ומפציע אורו לכל עבר. אבל בגמרא שבת כג ע"ב אין האור יוצא מידי פשוטו: "הרגיל בנר - הויין ליה בנים תלמידי חכמים". מי שמקפיד ומהדר בנרות של שבת וממלא את הבית אור.

¹⁵ יש לאדם ברכה ושמירה, מאור השכינה ומאור פנים. מה חסר? דעת ובינה. לא בכדי נקבעה ברכת החונן לאדם דעת בראש ברכות הבקשות בתפילת עמידה. ראה הגמרא בירושלמי ברכות פרק ד דף ח שתמהה מדוע אין ברכת החונן לאדם דעת בשבת: "רבי אמר תמיה אני היאתך בטלו חונן הדעת בשבת. אם אין דיעה מניין תפילה?"

¹⁶ למרות שזו דרשה אחרת המתחילה ב"דבר אחר", נראה שלא בכדי נצמדה לדרשה הקודמת. הדעת שניתנה בדרשה הקודמת היא (גם) הידיעה לחונן ולרחם זה על זה. דעת הזולת. שים לב למעבר מ"חוננים בדעת" בדרשה הקודמת ל" דעת שתהיו חוננים זה את זה". גם הפסוק: "ונתן לך רחמים ורחמך" מקבל כעת תוספת פירוש: "ונתן לך רחמים" - אם תגלו רחמים זה על זה, "ורחמך" - הקב"ה ירחם עליכם. ואיך תגלו רחמים זה על זה ותחוננו זה את זה? בעזרת הדעת שהקב"ה יחונן אתכם. והרי לנו משמעות נוספת לברכת החונן לאדם דעת. דעת רגשית-חברתית ולא רק דעת שכלית-אינטלקטואלית.

¹⁷ ובהמשך שם: "יתן חינו עליך בכל מקום שאתה הולך". "ויחונך - במתנת חינו". בכל מקום שאתה חונה. חן וחניה. וכל זה בחינם.

¹⁸ ראה דברינו [חן המקום על יושביו](#) בדפים המיוחדים. וכאן, חן המקום על הולכיו.

"פניך האר בעבדך" - כך אמר דוד: רצונך, אל תסתכל בנו בְּחַמָּה אלא במאור פנים, כשם שאמר משה: "יאר ה' פניו אליך ויחנך". לכך נאמר: "פניך האר בעבדך" (מדרש תהלים (בובר) מזמור קיט).¹⁹

"ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום"

"ישא ה' פניו אליך" – בשעה שאתה עומד ומתפלל.²⁰

"ישא ה' פניו אליך" – וכי הקב"ה נושא פנים, והלוא כבר נאמר: "אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד"? אמר הקב"ה: כשם שהם נושאים לי פנים, כך אני נושא להם פנים. כיצד? כתבתי בתורתך: "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך" ואדם מישראל יושב הוא ובני ביתו ואין לפניו כדי שביעה ונושאים לו פנים ומברכים ודקדקו על עצמם עד כזית ועד כביצה. לפיכך: "ישא ה' פניו אליך..."²¹

"וישם לך שלום" - שלום בכניסתך, שלום ביציאתך, שלום בביתך, שלום עם כל אדם.

"וישם לך שלום" – לומר, שאין הברכות מועילות כלום, אלא אם כן שלום עמהם.²²

ר' ברכיה פתח: "שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה בך" (שיר השירים ז א), ד' פעמים כת' שובי כנגד ד' מלכיות שישראל נכנסין בתוכן בשלום ויוצאין בשלום. "השולמית" - שמסיימים לה שלום בכל יום ויום, שנאמר: "וישם לך שלום" (במדבר ו כו) - אומה ששלום העולמים דר בתוכה, שנאמר: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות כה ח). אומה שאני עתיד ליתן לה שלום, שנאמר: "ונתתי שלום בארץ" (ויקרא כו ו). אומה שאני עתיד לנטות אליה שלום, הדא הוא דכתיב: "הנני נוטה אליה כנהר שלום" (ישעיה סו יב).²³

ר' שמואל בר' תנחום ר' חנן בר ברכיה משם ר' אידי: אומה שעשת שלום ביני ובין עולמי, שאילולי היא הייתי מחריב עולמי. ר' חנא בשם ר' אחא עליה: "נמגים אָרְךָ וְכָל לְשָׁבִיָּה אֲנֹכִי תִפְנְתִי עֲמוּדֶיךָ סָלְחָה" (תהלים עה ד), כמה דאת אמרת: "נמוגו כל יושבי כנען" (שמות טו טו). "אנכי תכנתי עמודיה" (שם) - כיון שקיבלו עליהם "אנכי יי"י אלהיך" (שמות כ ב) תכנתי עמודיה ונתבסס העולם (בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשה סו ד"ה ר' ברכיה פתח).²⁴

"ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם"

"ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם". "ושמו את שמי" - מגיד שהם מתברכים בשם המיוחד.²⁵ יכול אף בגבולין יהיו מתברכין בשם המיוחד? תלמוד לומר: "ושמו את שמי" ונאמר להלן: "כי אם אל המקום אשר יבחר ה' לשום שמו שם" (דברים יב ה) - מה להלן מקדש אף כאן מקדש.²⁶ אלא משרבו הפריצים חזרו להיות

¹⁹ "פְּנִיךָ הָאָרְ בְּעַבְדְּךָ וְלִמְדִנִי אֶת חֻקֶיךָ" (תהלים פרק קיט פסוק קלה). פרק קיט: "אשרי תמימי דרך" מכיל 176 פסוקים, לכל אות בא"ב (22) שמונה פסוקים. וממנו הפסוקים שאומרים בבית החיים לאותיות שם הנפטר ונ'ש'מ'ה'.

²⁰ האדם נושא את כפיו בתפילה, והקב"ה נושא אליו פנים.

²¹ ראה מדרש זה גם במסכת ברכות כ' ע"ב' בדיון אם ברכת המזון מדאורייתא או מדרבנן. ולהלכה נפסק שמדאורייתא רק אם היה בו כדי שביעה ואם לא, אז מדרבנן. וזה הבסיס למדרש זה. ראה גם מסכת מגילה סוף פרק שלישי (דף כה ע"ב) שבגלל החשש שאנשים יפרשו את "ישא פניו" בדרך לא נכונה, שכביכול הקב"ה נושא פנים בדיון, ברכת כהנים נקראת ואינה מתְרַגְמֶת! אבל עם כל החששות, הרבה נדרש על הקב"ה שנושא פנים במדרשים על כוחה של התשובה. ואפילו עד כדי שנושאת פנים זו נחשבת ל"שוחד". ראה דברינו [שני פנים לתשובה ואולי יותר](#) בשבת שובה, וכן [דרשו ה' בהמצאו](#) בפרשת וילך, [ושוחד לא תקח](#) בפרשת שופטים..

²² ומכאן אנו ממשיכים וחותמים את תפילת עמידה בברכת השלום, כדברי הגמרא במסכת מגילה דף יח עמוד א': "מה ראו לומר שים שלום אחר ברכת כהנים? דכתיב: ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. ברכת דהקדוש ברוך הוא - שלום, שנאמר: ה' יברך את עמו בשלום". ובסיום מסכת עוקצין פרק ג משנה יב שנינו: "אמר רבי שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר (תהלים כ"ט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום". ראה דברינו [וקראת לשלום, דרכי שלום, שלמים הם שלום](#) ועוד.

²³ ולוואי שיתקיימו ברכות אלה על ראשינו במהרה, שלום מבחוץ ושלום מבפנים.

²⁴ ראה רש"י על הפסוק בתהלים שם: "נמוגים ארץ וכל יושביה וגו' - ביום מתן תורה כשהיו נמוגים הארץ וכל יושביה מתנאי שהתנית עם מעשה בראשית אם לא יקבלו וכו' תחזרו לתוהו ובהו". בכך אנו עוברים לחג השבועות אחר כולנו ולדברינו [ויתייצבו בתחתית ההר](#) שם. בשנים רגילות פרשת במדבר סמוכה לחג השבועות (ראה אורח חיים סימן תכ"ח), אבל השנה, שנה מעוברת, זכתה פרשת נשא לסמיכות זו.

²⁵ בשם המפורש שכן ברכו ברכת כהנים בבית המקדש אבל לא בגבולים (בבתי כנסיות). ראה במדבר רבה יא ד והארכנו בנושא זה בדברינו [כה תברכו](#) בפרשה זו. ראה גם דברינו [בכל המקום אשר אזכיר את שמי](#) בפרשת יתרו.

²⁶ "ושמו את שמי" מול "לשום את שמו שם". רק במקום שהושם שמו (בית המקדש) יושם שמו המפורש בברכת כהנים.

מוסרים את השם לצנועים שבכהונה.²⁷ א"ר טרפון: מעשה והייתי עם אחי הכהנים בשורה והטיתי אזני כלפי כהן גדול ושמעתי שאָמְרוּ בתוך נעימת הכהנים. או במקדש מברכין ואין מברכין בגבולין? אמר: "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך" (שמות כ כא) - אף בגבולין. אלא שבגבולין אומר ג' ברכות ובמקדש ברכה אחת. במקדש אומר השם ככתבו, בגבולין בכינויו. בגבולין נושאים ידיהם כנגד כתפותיהם ובמקדש על גבי ראשיהם.

"ואני אברכם" למה נאמר? לפי שנאמר: "כה תברכו את בני ישראל" - אין לי אלא ברכה לישראל, לגרים לנשים ולעבדים מניין? תלמוד לומר: "ואני אברכם".²⁸ יכול אם רצו הכהנים לברך את ישראל הרי הם מבורכים ואם לאו אין מבורכין? תלמוד לומר: "ואני אברכם". שלא יהיו הכהנים אומרים: אנו נברך את ישראל!²⁹ תלמוד לומר: "ואני אברכם" - אני אברך את עמי. וכן הוא אומר: "כי ה' אלהיך ברכך כאשר דבר לך" (דברים טו ו). הכהנים מברכים את ישראל, מי מברך את הכהנים? תלמוד לומר: "ואני אברכם" - הכהנים מברכים את ישראל ואני אברך אלו ואלו, הוי: "ואני אברכם".³⁰

שבת של שימת שלום

מחלקי המים

²⁷ שגם בבית המקדש לא כל הכהנים אמרו את השם המפורש ורק הצנועים היו מצניעים את ה' כפי שהוא ממשיך ומספר על רבי טרפון שהיה כהן ועוד זכה לשמש בבית המקדש ובימיו חרב הבית (ראה פסחים עב ע"ב, ספרי בהעלותך עה ועוד).

²⁸ ובמקום אחר (בסימן ד) עונה המדרש על אותה שאלה באופן הבא: "תלמוד לומר: אמור להם - לכולם". משני צדי הברכה הקב"ה משלים את ברכת הכהנים: "אמור להם" - בתחילתה, "ואני אברכם" - בסופה. ובין השורות אנו שומעים שהיה חשש שהכהנים היו מכוונים בברכתם רק למיוחסים כפי שהמדרש ממשיך ואומר במפורש.

²⁹ הברכה תלויה בנו ואנו נחליט למי ומתי אנחנו מברכים.

³⁰ ואם נחזור לפסוק בשיר השירים "מי זה עומד אחר כותלנו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים" שהדרשן רואה בו סמל ציורי לברכת כהנים, נסיים במדרש הבא, גם הוא ממדרש במדבר רבה סימן יא שרוב המדרשים שהבאנו לקוחים משם: "משגיח מן החלונות - בשעה שאמר הקב"ה לאהרן ולבניו: כה תברכו את בני ישראל, אמרו ישראל לפני הקב"ה: ריבון העולמים, לכהנים אתה אומר שייברכו אותנו? אין אנו צריכים אלא לברכותיך ולהיותינו מתברכים מפיך, זהו שכתוב: השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל (דברים כו טו). אמר להם הקב"ה: אף על פי שאמרתי לכהנים, שיהיו מברכים אתכם, עמהם אני עומד ומברך אתכם. לפיכך הכהנים פורשים את כפיהם, לומר: שהקב"ה עומד אחרינו. ולכך הוא אומר: משגיח מן החלונות - מבין כתפותיהם של כהנים, מציץ מן החרכים" - מבין אצבעותיהם של כהנים. ענה דודי ואמר לי - ואני אברכם".